

Stichting Behoud
**VELUWSCH
LANDSCHAP**

DE NATUUR BEPAALT

HET RITME

VAN

DE

TE NEMEN

MAATREGELEN.

Beleidsplan Stichting Behoud Veluwsch Landschap

SEPTEMBER 2024

Stichting Behoud

**VELUWSCH
LANDSCHAP**

Algemene gegevens

Statutaire naam: Stichting Behoud Veluwsch Landschap

Oprichtingsdatum: 11 februari 1999

KvK nummer: 080 80 726

Fiscaal nummer: 816 243 098

Bankrekening: NL05 TRIO 0320 4539 01 t.n.v. STICHTING
behoud VELUWSCH LANDSCHAP

Vestigingsadres: Noordersingel 19 A, 3781 XH Voorthuizen

Postadres: Postbus 14,8160 AA Epe

Website: www.behoudveluwschlandschap.nl

E-mail: info@behoudveluwschlandschap.nl

Samenstelling bestuur

Het bestuur (onbezoldigd) bestaat uit 2 leden, te weten:

Bert Westland, voorzitter, tevens verslaglegging van de vergaderingen;

Diederick Huizinga, penningmeester;

Werkgebied: Nederland, Provincie Gelderland, Regio Veluwe, 21 Veluwse gemeenten

Activiteiten: [Activiteiten – Stichting Behoud Veluwsch Landschap](#)

Versie beleidsplan 1.1, september 2024.

De natuur als kloppend hart van de Veluwe

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	6	3. GEWENSTE SITUATIE VAN DE VELUWE	15
1.1 De aanleiding	6	3.1 Inleiding	15
1.2 Waarom de Stichting Behoud Veluwsch Landschap?	6	3.2 Handen ineen, Veluwe aaneen	15
1.3 De krachten bundelen	7	3.3 In de geest van een Nationaal Park	15
1.4 Leeswijzer Beleidsplan	7	3.4 Naar een robuuste natuurkern	16
2. SITUATIE OP DE VELUWE	8	3.5 Landschapsontwikkelzone	16
2.1 Inleiding	8	3.6 Evenwicht tussen natuur en recreatie	17
2.2 Geografische afbakening Veluwe	8	3.7 Veluwekernen verkeersluw	18
2.3 Bedreigingen	9	3.8 Duurzaam toerisme	18
2.4 De Veluwe als marketing instrument	11	4. MISSIE & VISIE	20
2.5 Hoge recreatiedruk	11	4.1 Missie	20
2.6 Openstelling en toegankelijkheid	11	4.2 Visie	20
2.7 Status Veluwe	12	5. STRATEGISCHE THEMA'S	22
2.8 Beschermd Landschap?	13	5.1 Veluwe aaneen	22
		5.2 Duurzame bescherming	22

5.3	Weelderige verwildering	23	7.6	Juridische Procedures	27
5.4	Veluwe en Veluweflank sterker verbonden	23			
5.5	Natuurgericht beleven	24			
6.	PERSPECTIEVEN EN DOELSTELLINGEN	25			
6.1	Inleiding	25			
6.2	Innovatie	25			
6.3	Perspectief Proces	26			
6.4	Financieel Perspectief	26			
6.5	Natuur / Klant perspectief	26			
7.	DIENSTEN EN WERKZAAMHEDEN	27			
7.1	Voor wie zijn onze diensten?	27			
7.2	Voorlichting & educatie	27			
7.3	Praktijkonderzoek	27			
7.4	Natuurtoets initiatieven of procedures	27			
7.5	Projectdossiers en samen optrekken in projecten	27			

1. Inleiding

1.1 De aanleiding

De Stichting Veluwsch Landschap bestaat sinds 11 februari 1999. Er is gestart met de activiteiten van natuurvoorlichting & educatie. In het jaar 2022 heeft het toenmalige bestuur besloten verder te professionaliseren. Dit kwam door een groeiend besef bij verschillende Veluwe specialisten die de economische en ruimtelijke druk op de Veluwe zien toenemen en tegelijkertijd de landschappelijke en natuurlijke kernkwaliteiten van de Veluwse natuur zien afnemen. De Veluwe is een versnipperd gebied met een gebrek aan eenheid in visie en aanpak. De Stichting Behoud Veluwsch Landschap wil van betekenis zijn in het creëren van meer eenheid en een eenduidige aanpak op de Veluwe. Dit beleidsplan geeft weer hoe de stichting dat doet en zich inzet voor een toekomstbestendige natuur op de Veluwe.

De natuur heeft ons nodig!

1.2 Waarom de Stichting Behoud Veluwsch Landschap?

De Veluwe is het grootste natuurgebied op de Nederlandse zandgronden en van groot belang voor mens en dier. Dit is de reden waarom de Veluwe het verdient om met veel respect behandeld te worden. Miljoenen bewoners en bezoekers genieten van de schoonheid van natuur en landschap. Voor hen heeft de Veluwe allerlei vormen van waarde zoals ontspanning,

natuurbeleving, inspiratie en gezondheid. Deze bijzondere kwaliteiten dragen bij aan een hoogwaardig vestigingsklimaat. Ondanks dat er in de afgelopen jaren het nodige is bereikt, is bescherming van dit collectieve goed niet vanzelfsprekend. De ruimtelijke bescherming van dit gebied kan ter discussie worden gesteld. Want de natuur en milieukwaliteiten verslechteren significant.

Ook heeft de Veluwe een grote aantrekkingskracht voor ondernemers en projectontwikkelaars. Dat is op zich niet verkeerd, maar pakt in de praktijk niet altijd goed uit voor de natuur. Nieuwe hotels, uitbreiding van recreatieparken, oprukkende verstedelijking door uitbreiding van Veluwse dorpen, het stimuleren van toerisme met toenemende hoge bezoekersaantallen in de afgelopen 10 tot 15 jaar leidt o.a. tot minder stilte, meer lichtvervuiling, toenemende mobiliteit, vervuiling en vertrapping van de natuur, een veelheid aan hekken en een hoge mate van stikstofdepositie. Ook intensieve landbouw verslechtert de landschapskwaliteit. Er wordt steeds meer van het natuurgebied gevraagd en aan van de randen van de natuur 'afgeknabbeld'. De flora en fauna kunnen zichzelf niet beschermen tegen de veranderingen die wij aanbrengen in de fysieke leefomgeving. Hoe houden wij de Veluwe gaaf? Want de staat van de natuur en de trend in gebruik door de mens van de Veluwe is zorgwekkend!

De natuur als kloppend hart van de Veluwe

Hoe kunnen we zorgvuldig met de Veluwe omgaan dat ook onze kleinkinderen hiervan straks nog kunnen genieten? Hoe kunnen we zorgen dat de krachten gebundeld worden en initiatieven meehelpen tot behoud en versterking in plaats van verslechtering. Hoe houden we de natuur als hart van de Veluwe kloppend en gezond?

1.3 De krachten bundelen

De Stichting Behoud Veluwsch Landschap wil samenhang, samenwerking en spreken voor de natuurlijke Veluwe als één geheel. De stichting wil een netwerkorganisatie zijn. De noodzaak van een natuurnetwerkorganisatie ligt in de verdeeldheid van de aanpak van natuur- en milieubescherming op de Veluwe en de niet altijd op elkaar afgestemde organisaties.

Wij willen waken voor verdere afbreuk van de unieke kwaliteiten die dit natuurgebied bezit en stellen het huidige beschermniveau, het huidige bestendig beheer op en rond de Veluwe en het functioneren daarvan ter discussie. De grote natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische en maatschappelijke betekenis van de Veluwe moet opnieuw heroverwogen kunnen worden en met een aparte status bekrachtigd worden waardoor het in het milieu, ruimtelijke ordening, natuur, bos en landschapsbeleid een eenduidige duurzame en meer robuuste bescherming krijgt.

Hoe we dat willen gaan doen, staat in dit beleidsplan.

1.4 Leeswijzer Beleidsplan

In hoofdstuk 2 wordt er verder in gegaan op de huidige situatie van de natuur op de Veluwe en de manier waarop er nu met de natuur op de Veluwe om gegaan wordt. Hoofdstuk 3 beschrijft de missie en de visie van de stichting. Het hart waar alles om draait wat we doen, ons kompas en ons ware noorden. Hoofdstuk 4 geeft de strategische thema's waarbinnen ons handelen plaats vindt. Thema's die in onze overtuiging meehelpen in onze missie. Hoofdstuk 5 laat zien welke doelstellingen de Stichting heeft per thema en hoe zich dat verhoudt tot elkaar. De diensten die daaruit voortvloeien worden beschreven in hoofdstuk 6. Het financieel overzicht staat in hoofdstuk 7 en de lopende projecten van dit moment worden beschreven in hoofdstuk 8.

2. Situatie op de Veluwe

2.1 Inleiding

De betekenis van de Veluwe voor de verstedelijkende Nederlandse samenleving wordt steeds groter: het omringende stedelijk gebied groeit, de Randstad komt dichterbij, de stedelijke druk uit het westen is aan de Veluwe al voelbaar bij Nijkerk, Barneveld en Wageningen. Maar ook is, meer vanuit eigen dynamiek, de stedelijke druk groot en groeiend aan de zuidkant (Arnhem), de oostkant (Apeldoorn) en de noordkant (Zwolle). Als groene contramal en producent van schone lucht is het Veluwemassief steeds belangrijker. Dit maakt de Veluwe de 'groene longen' van ons land en het kerngebied van het Natuurnetwerk Nederland.

Er ontstaat een groeiende noodzaak om middels een gezamenlijke en integrale aanpak de Veluwe als uniek eindeloos gebied te behouden en te versterken. Dit gebied verdient meer dan de versplinterde aanpak waaraan zij nu onderhevig is. De natuur verliest grip door een toenemende ruimtelijke druk veroorzaakt door de mens en sterk wisselend ruimtelijk beleid vaak gericht op de korte termijn. Rust, biodiversiteit, stilte, duisternis en belevingskwaliteit verliezen ondertussen stelselmatig terrein.

Er wordt veel gevraagd van de Veluwse natuur, maar wordt zij tegelijkertijd wel voldoende bewaakt? De natuur als kloppend

hart van de Veluwe is er op verschillende fronten slecht aan toe. Haar ritme wordt bepaald door grootschalige recreatiedruk en is onderhevig aan de ongezonde ontwikkeling van de sterk groeiende economische belangen en merkuitingen. De Veluwe is een sterke merknaam geworden voor ondernemers en de marketing van verschillende instanties en gemeenten.

2.2 Geografische afbakening Veluwe

De naam Veluwe wordt in het algemeen geassocieerd met het centrale, merendeels hooggelegen grootste bos- en heidelandschap van Nederland. Doordat de Veluwe grenst aan het Gelders uiterwaardenlandschap, is het via een stelsel van uiterwaarden, beekdalen, grote rivieren en randmeren in mindere of meerdere mate verbonden met andere natuurlandschappen en natuurgebieden in Nederland en daarbuiten.

Het Nationaal Landschap Veluwe neemt het Centraal Veluws Natuurgebied (CVN), tevens Natura-2000 gebied Veluwe, een centrale positie in voor de stichting. Het vormt de kern van het gebied. Randgebieden kunnen niet los worden gezien van dit centrale gebied. De landschapsecologische, cultuurhistorische en hydrologische relaties tussen deze gebieden zijn van groot belang, ook in economisch opzicht.

2.3 Bedreigingen

De Veluwe is van groot belang voor mensen. Miljoenen bewoners en bezoekers komen genieten van de schoonheid van natuur en landschap. De kwaliteiten van het natuurgebied dragen fors bij aan een hoogwaardig vestigingsklimaat voor bijvoorbeeld recreatiebedrijven, industrieterreinen en woningbouwprojecten. De Veluwe heeft daarmee een grote aantrekkingskracht op ondernemers en ontwikkelaars. Er is afgelopen decennia zoveel ontwikkeld op de Veluwe dat een goede balans tussen natuur, wonen, werken en recreëren verder scheefgroeit. Het CVN heeft nog altijd diverse ongewenste functies. De bedreigingen die samenhangen met het specifieke ecologische karakter van de Veluwe zijn talrijk. Hieronder een aantal voorbeelden:

Versnippering door 'verstening'.

De uitbreiding van steden, Veluwse dorpen, bedrijventerreinen en evenementlocaties in het gebied is een steeds verder voortsluipende ontwikkeling. Deze ontwikkeling is mede onder de druk van de randstad en het vestigen van bedrijven.

Versnippering door infrastructuur en automobilititeit.

De Veluwe wordt door verschillende type wegen doorsneden. Door toenemende groei van mobiliteit op o.a. binnenwegen raakt de natuur versnipperd en overbelast met de uitstoot van verbrandingsgassen. Er ontbreekt een integraal wegenbeleid

waarmee de Veluwe verder verkeersluw wordt gemaakt en door kan groeien naar meer verkeersvrije natuurkern(en).

Fragmentatie door groot aantal grondeigenaren, beheerders en bestuurders.

Het aantal grondeigenaren c.q. terreinbeheerders is zo groot en divers dat er voor het integraal beheren van een groot Natura-2000 gebied een (te) groot scala aan spelers in het gebied aanwezig zijn. Het gevolg is o.a. dat er verschillende beheerregimes per beheerder/eigenaar zijn, die het voor bezoekers aan de Veluwe ondoorzichtig/onduidelijk maken en het gebied daardoor niet direct als ruimtelijke eenheid ervaren wordt.

Er zijn niet alleen veel verschillende eigenaren, maar de grondeigenaren hebben zelf ook zeer versnipperde eigendommen. Slechts enkele eigenaren, zoals Nationaal Park de Hoge Veluwe, hebben een volledig aaneengesloten gebied in beheer. De particuliere eigenaren zijn verenigd in het Gelders Particulier Grondbezit. De losse gebieden zijn vaak ook meerdere duizenden hectaren groot en worden zelfstandig beheerd. Doordat eigenaren zulke grote arealen beheren is veel zelfstandig te organiseren. Mede hierdoor heerst er in bepaalde mate een soort 'eilandjescultuur' waarbij veel partijen sterk zelfstandig opereren. Met 21 Veluwse, veelal kleinere gemeenten is de bestuurlijke structuur ook sterk versnipperd en logischerwijs kennis ook niet altijd voldoende aanwezig.

De natuur als kloppend hart van de Veluwe

Versnippering door hekken en rasters.

Door de grote fragmentatie van het aantal grondeigenaren en verschillende andere redenen heeft de Veluwe een zeer aanzienlijke hoeveelheid rasters en hekken in de natuur. Dit leidt tot verkleining van leefgebieden en belemmering van de migratie voor mens en dier. Dit past niet bij de kernkwaliteit van een grenzeloze uitgestrekte Veluwe.

Ruimtedruk door grootschalige verblijfsrecreatie

De Veluwe heeft relatief veel aanbod in de hoeveelheid vakantieparken en hotels. Dit brengt een grootschalige recreatiedruk op de natuur met zich mee, met name op gevoelige locaties t.a.v. kwetsbare natuur. Onvoldoende samenhang in het ruimtelijk beleid bieden zelfs nog mogelijkheden voor uitbreiding van recreatie en horeca terwijl de druk op de natuur juist moet verminderen. Voor een toekomstbestendige Veluwe zou het aantal parken en bedrijven moeten krimpen, nagedacht moeten worden om verhuizing van sommige gevoelige locaties serieus uit te voeren en de overblijvende parken vitaler en meer natuur inclusief te maken.

Verstoring door geluid en verlies van stilte en duisternis.

Voor de natuur is duisternis en stilte erg belangrijk. Juist in de uitgestrekte Veluwe moeten deze twee kernkwaliteiten kunnen voortbestaan. Door toenemende verlichting en geluidsbelasting om uiteenlopende redenen zoals verstedelijking, militaire activiteiten, luchtverkeer en mobiliteit worden stilte (beleids-)

gebieden en duisternisgebieden steeds minder stil en minder donker.

Verzuring door agrarische invloeden.

Op de Veluwe is de concentratie stikstofoxiden en ammoniak te hoog waardoor de kwaliteit van de natuur verslechtert. Stikstofuitstoot en neerslag wordt op en rond de Veluwe veroorzaakt door de bouw, landbouw, industrie en mobiliteit.

Verstoring door horizonvervuiling en verlies van ruimtelijke kwaliteiten.

Boven de uitgestrekte natuurskyline van de Veluwe zien we vaker uitstekende zend- of elektriciteitsmasten, windmolens, reclamezuilen en andere objecten die de natuurlijke ruimte als kernkwaliteit aantasten en inbreuk doen op de beleving van het gebied.

Verdroging door onttrekking van grondwater en afvoer van oppervlaktewater.

Door onttrekking van grondwater, afvoer van oppervlaktewater en klimaatverandering verdroogt de Veluwe. Het grondwaterpeil is desastreus gedaald en dit brengt schadelijke effecten aan de natuur.

Verstoring door traditionele bosbouw met productiefunctie.

Voor een aanzienlijk bosareaal is op basis van de hoofddoelstelling het beheer gericht op een meervoudige functieervulling waarbinnen het belang van houtproductie

veelal leidend is. Dit kan instandhoudingsdoelen Natura2000 doen verslechteren, natuurlijke processen in de natuur verstoren en de belevingswaarde verlagen.

2.4 De Veluwe als marketing instrument

De Veluwe wordt teveel vermarkt vanuit economische en bestuurlijke middelen en doeleinden. In feite worden de kwaliteiten van de natuur ingezet voor verdienmodellen en bedrijfsresultaten, zonder dat de natuur daar automatisch baat bij heeft of dat er een goede samenhang en afweging is met de ecologische kwaliteit of het ecologisch belang. De (digitale) marketing en cultivering van de Veluwe, heeft daarmee een groot bereik en effect op de hoeveelheid bezoekers die de Veluwe bezoeken en de wijze waarop ze het natuurgebied en het landschap gebruiken. Soms begint de Veluwe meer te lijken op een natuurpretpark in plaats van op robuuste natuur.

2.5 Hoge recreatiedruk

Als natuurgebied met een grote betekenis voor recreatie en toerisme is er een constante uitdaging evenwicht te bewaren tussen natuur en recreatie. Een te hoge recreatieve druk kan onder andere door verstoring een negatief effect hebben op ecosystemen en de bijbehorende planten- en diersoorten. De natuur op de Veluwe gaat door verstoring van recreanten en recreatieve activiteiten achteruit. Een middel om deze druk beter te spreiden en te verminderen is een integraal recreatiezoneringsplan. Dit plan ontbrak jaren lang in het

beheerplan Natura-2000 Veluwe maar is inmiddels opgesteld. Aanpassingen in het huidige recreatieve gebruik zijn nodig.

2.6 Openstelling en toegankelijkheid

De Veluwe heeft een zeer dicht natuurlandpaden netwerk en daarmee behoorlijk goed ontsloten voor een stijgend aantal bezoekers en hoog in voorzieningen. Het recreatief medegebruik mag veelal alleen plaatsvinden op wegen en paden en is het verboden je buiten de paden te begeven. Ook is het gebied veelal tussen zonsondergang en zonsopkomst gesloten, op een heleboel openbare zandwegen en fietspaden na. Door de eindeloze versnippering van terreinen en belangen is de Veluwe een lappendeken van verschillende uitingen en regels van diversen grondeigenaren en beheerders. De grote hoeveelheid en verscheidenheid aan bebording, verschillende toegangsregels en openstellingregimes zijn zo divers en versplinterd dat er geen sprake is van eenduidig integraal bezoekersmanagement. De kracht van de Veluwse natuur schuilt nu juist in de verbondenheid en uitgestrektheid. Het maakt de toerist niet uit op wiens grond hij loopt of in welke gemeente.

Het effect van het dichte padennetwerk van fiets-, wandel- en ruiterspaden en routes binnen het Centraal Veluws Natuurmassief maakt dat er jarenlang geen integraal recreatief ontsluitingsplan en/of recreatiezoneringsplan was voor recreatief medegebruik op de gehele Veluwe. Dit zoneringsplan

De natuur als kloppend hart van de Veluwe

is onvoldoende afgestemd op de instandhoudingsdoelen van de natuur en vaak ingegeven vanuit het idee dat alle verschillende recreatieve motiefgroepen het gebied van rand tot kern moesten kunnen gebruiken. De natuur leek in die 'recreatief toeristische' keuzes niet altijd voorop te staan en harde zoneringsmaatregelen bleven uit. Dit droeg en draagt bij aan de verslechtering van de natuur en verdraagt zich soms slecht met een robuuste, wilde en natuurlijke Veluwe waar de natuurkernen met kwetsbare bijzondere natuur ontlast worden maar tegelijk wel extensief beleefbaar zijn voor niet alle vormen van recreatie. Gelukkig is inmiddels zo een noodzakelijke zoneringsgedachte voor dagrecreatie ontwikkeld. Het realiseren van een recreatieve hoofdstructuur met recreatieve concentratiepunten met name aan de flanken van de Veluwe en recreatieve hoofdassen zijn cruciaal. Daartussen en meer in de natuurkerngebieden zijn grote rustige gebieden.

2.7 Status Veluwe

Het Natura 2000-gebied Veluwe is bij besluit van 24 maart 2000 internationaal aangewezen als speciale beschermingszone in de zin van de Vogelrichtlijn. Het gebied is tevens opgenomen in de bij beschikking van de Europese Commissie van 7 december 2004 vastgestelde lijst van gebieden van communautair belang, als bedoeld in de Habitatrichtlijn. Het gebied is daarna bij besluit van 11 juni 2014 aangewezen als speciale beschermingszone in de zin van de Habitatrichtlijn. Met dat

laatste besluit is ook het besluit van 24 maart 2000 gewijzigd. Met de aanwijzing is een oppervlakte van circa 88.370 ha gemoeid. De aanwijzing betreft nagenoeg uitsluitend bos en natuur. Grond in agrarisch gebruik en gebouwen en erven zijn voor het merendeel buiten de begrenzing gehouden. Daardoor is Natura2000 beleid erg soortgericht en minder gebiedsgericht.

Sinds de decentralisatie van het natuurbeleid van het Rijk naar de provincies in 2012 is de inzet van Provincie Gelderland gericht op het realiseren van een Vitaal Gelders Natuurnetwerk, inclusief herstel en ontwikkeling van de biodiversiteit voor Natura 2000. Het Gelders Natuurnetwerk is een samenhangend netwerk van verbonden natuurgebieden van ruim 130.000 hectare groot. Het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelzone (GO) zijn ruimtelijk vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie 'Gaaf Gelderland'. In het Gelders Natuurnetwerk liggen 15 Natura 2000-gebieden waarbinnen Natura2000 gebied de Veluwe de grootste en belangrijkste schakel is.

Daarnaast is de Veluwe door het Rijk in 2005 vanuit de Nota Ruimte aangewezen als 'Nationaal Landschap' en onderdeel van twintig aangewezen Nationale Landschappen in Nederland, waarvan 7 gelegen in Gelderland. Nationaal Landschap Veluwe vormt daarmee de ruggengraat en het symbool van het Gelderse (cultuur)landschap.

2.8 Beschermd Landschap?

De Veluwe als geheel heeft naast de Natura-2000 beschermingsstatus geen andere internationale erkende beschermingsstatus. Het Rijk heeft het concept Nationale Landschappen globaal omschreven en vervolgens overgedragen aan de provincies. De kernkwaliteiten van Nationaal Landschap Veluwe zijn uitgewerkt in het provinciale beleidsinstrumentarium voor het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelzone (GO). Er is een beperkte centrale regie van Rijk en/of IPO en er is geen projectorganisatie of koepelorganisatie. Er is dus geen sprake van implementatie van Nationaal Landschap Veluwe en gebiedsgericht beleid met een duidelijke en eenduidige begrenzing van het gebied. Daardoor wordt onvoldoende ingezet op integrale ruimtelijke landschapsbescherming en het tegenhouden van ongewenste ontwikkelingen maar eerder op economische ontwikkeling. Dit bewijst ook het beleid voor Groene Ontwikkelzones. Het is maar de vraag of er goed ruimtelijk beschermend beleid wordt toegepast. Er lijkt een landschapsstrategie te ontbreken voor gronden en grondgebruik die buiten de begrenzing van Natura-2000 gebied Veluwe en GNN vallen. Daarmee is de term Nationaal Landschap Veluwe een kwalificatie zonder echte inhoud, integrale aanpak en organisatie.

Het benaderen en inrichten van een
aaneengesloten natuurkerengebied
maakt de Veluwe sterker!

3. Gewenste situatie van de Veluwe

3.1 Inleiding

De bescherming van de Veluwe heeft een kwaliteitsimpuls nodig omdat natuurkwaliteiten verslechteren en hersteld dienen te worden.

3.2 Handen ineen, Veluwe aaneen

Een centrale rol ligt bij Provincie Gelderland. Er is nadrukkelijk meer helderheid over de beschermingsstatus van de Veluwe en een betere geografische afbakening van het gebied die duidelijk meer behelst dan het Natura-2000 gebied Veluwe en het Gelders Natuurnetwerk. Dit vraagt een hernieuwde kijk op het functioneren van de huidige natuur- en landschapsbescherming op en rond het Veluwemassief.

Er is de afgelopen 25 jaar binnen het Veluwebeleid al veel bereikt voor natuur, milieu en recreatie. Met name de provinciale beleidsnota Veluwe2010 valt hierin positief op. Wij pleiten voor een vergelijkbare nieuwe gebiedsvisie en uitvoeringsprogramma niet alleen gericht op waardevol cultuurlandschap of toerisme maar vooral gericht op een veranderingsperspectief naar een meer aangesloten robuuster natuur- en landschapsgebied, waarin in omgevingsplannen eerst gekozen wordt voor ecologische groei, ondanks haar

gunstige economische ligging t.o.v. Randstad en Ruhrgebied. Door niet altijd op en rond de Veluwe bewust te investeren in economische groei ontstaan er hernieuwde kansen voor herstel van de Veluwe als ecologische toplocatie.

De Veluwe laat zich niet meer repareren met goed bedoelde gebaren! Systeemherstel is nodig.

3.3 In de geest van een Nationaal Park

Binnen de internationale IUCN-classificatie voor beschermde internationaal waardevolle natuurgebieden zijn diverse gebiedscategorieën te onderscheiden. Het multifunctionele karakter van de Veluwe heeft ondanks pogingen in het verleden niet geresulteerd in een IUCN-status behoudens de twee aanwezige Nationale Parken op de Veluwe. Ditzelfde geldt voor Unesco wereld-erfgoed status. Zonder dat het een doel op zich is geloven wij in de extra waarde en kracht van een erkende (inter-)nationale status die de grote maatschappelijke betekenis van de gehele Veluwe bekrachtigt. Het is volgens ons noodzakelijk dat dit gebeurt onder één gemeenschappelijke internationale noemer in samenhang met de Natura-2000 en GNN status. De status Nationaal park voor de Veluwe is meerdere malen verkend en onderzocht maar om verschillende redenen nooit toegekend. Dit is opvallend omdat grote delen van de eenheid zelfs vanuit internationaal perspectief zich hiervoor lenen. SBVL gaat verder onderzoeken waarom de Veluwe geen positie of initiatief kent binnen het Nationale

De natuur als kloppend hart van de Veluwe

Parken beleid van Nederland en Europa. het IUCN National Park gedachtegoed, maar die de positie van de potentiële deelnemers ondersteunt en respecteert. Leidend in deze ambitie zijn de IUCN-categorieën: I a Strict Nature Reserve, I b Wilderness Area, II National Park, IV Habitat/ Species Management Area en V Protected Landscape. Daarnaast laten wij ons inspireren door het Nationaal Park zoneringsmodel dat is geïnspireerd op en werkt met het Unesco Man and Biosphere (MaB) zoneringsmodel. In een Nationaal Park ligt de verhouding natuur, niet natuur echter wel anders en is het aandeel natuur substantieel hoger dan in MaB-gebieden. Het ruimtelijk zoneringsmodel voor potentieel toekomstige Nationale Parken in Nederland onderscheidt drie zones: de natuurkern, de landschapsontwikkelzone en de regionale ontwikkelzone. In alle drie de zones wordt natuurwinst en klimaatadaptatie ten doel gesteld, maar het accent verschilt per zone: de natuurkern is gericht op behoud en herstel van natuur, de landschapsontwikkelzone is een overgangszone en gericht op uitbreiding en ondersteuning van de natuurkern, en de regionale ontwikkelzone op sociaal-economische ontwikkelingen die zowel de natuurkern als de landschapsontwikkelzone ondersteunen. De toepassing van de voorgenomen zoneringsmodel voor de Veluwe is maatwerk. Het model helpt bij het denken over de ruimtelijke inrichting en biedt een richtsnoer voor het bepalen van opgaven. De gedachte achter

het zoneringsconcept is breed toepasbaar voor ontwikkelingen in het landelijk gebied.

3.4 Naar een robuuste natuurkern

Wij geloven dat het aanwijzen van natuurkernen van grotere eenheden in het CVN de Veluwe nog robuuster kan maken, de natuur kan laten herstellen en we gericht kunnen werken aan grote en samenhangende arealen met natuurkern(gebieden) van nationale allure en met (inter-)nationale aantrekkingskracht. Ze zijn herkenbaar en ze vertellen ieder een eigen verhaal, een verhaal dat past bij het karakter van het gebied. Deze kerngebieden vormen de ruggegraat en natuuras van het CVN en versterken de dynamiek en veerkracht van natuurlijke processen en daarmee de biodiversiteit. Op termijn kunnen deze natuurkerngebieden verder naar elkaar toe groeien en aan elkaar verbonden worden tot één geheel. Elk natuurkerngebied heeft een nader te bepalen minimale omvang en bestaan voor een belangrijk deel uit (strikt) beschermde natuur in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR natuur). Het areaal strikt beschermde natuur zal vergroot moeten worden.

3.5 Landschapsontwikkelzone

Het verbeteren van de biodiversiteit is een belangrijke opgave voor de Veluwe. De stikstofdepositie moet worden teruggedrongen om de biodiversiteit te vergroten. Door ruimtelijke zoneringsmodel markeren we gebiedsgericht de ruimte

De natuur als kloppend hart van de Veluwe

voor 'echte meest (strikt) beschermde natuur'. De landschapsontwikkelzones omringen of grenzen aan de natuurkern(en). Het zijn zones met ecologische, aardkundige en/of cultuurhistorisch waardevolle landschappen, zoals bijzondere cultuurlandschappen, landgoederen, recreatiegebieden en kleine woonkernen. In de landschapsontwikkelzone bevinden zich ook (bestaande en nog te realiseren) leefgebieden en verbindingen van het Natuur Netwerk Nederland. De landschapsontwikkelzone heeft nauwe ecologische relaties met de natuurkern. In de landschapsontwikkelzone richt het beheer zich zowel op het verminderen van de milieudruk op de kernzone(s), als op de versterking van biodiversiteit en de ruimtelijke kwaliteit van het (cultuur) landschap. Het recreatieve gebruik is zodanig gezoned dat de toegangspoorten zo veel mogelijk aan de buitenrand van de landschapsontwikkelzone en bij voorkeur in de omringende regionale ontwikkelzone worden gerealiseerd, en zeker niet in de natuurkern. Dit voorkomt recreatieve overbelasting op de natuurkernen en sterkt de kwaliteit van de natuurbeleving in de natuurkern. De landschapsontwikkelzone kent een goede toegankelijkheid en hoge belevingskwaliteit.

De regionale ontwikkelzone ligt buiten het feitelijke Natura2000 en GNN gebied, maar onderscheidt zich van het omringende landschap door de onderliggende relaties en samenhang met de natuurkern en landschapsontwikkelzone en ondersteunt het

herstel van bodem en watersysteem. Natuur en landschap wegen zwaar mee bij keuzes met betrekking tot ruimtegebruik. Het landgebruik wordt dus aangepast. De gebruiksfuncties in de regionale ontwikkelzone zijn meer op duurzaamheid gericht dan in het cultuurlandschap erbuiten. De regionale ontwikkelzone maakt de Veluwe 'periferie' ruimer. SBVL wil in samenwerking met partners dit ruimtelijke zoneringsmodel op de Veluwe projecteren en schetsen hoe dit eruit zou kunnen zien.

3.6 Evenwicht tussen natuur en recreatie

De toegankelijke Veluwe is een toegevoegde waarde voor inwoners en recreanten, mits in balans met natuurwaarden. Ruimte bieden aan de mogelijkheden voor recreatie is voor dit gebied een belangrijke kans voor het bevorderen van een gezonde omgeving en biedt ruimte om te bewegen. Wij vinden dat er op de Veluwe plaats moet zijn voor verschillende vormen van recreatie. Echter, daarbij moet wel goed worden afgewogen welk recreatief gebruik waar past en er niet zomaar natuurschade optreedt. Omgevingsdruk vanwege menselijke activiteiten neemt al jaren gestaag toe. Daarom zijn wij enthousiast over het ontwikkelde recreatiezoneringsplan Veluwe onder regie van Provincie Gelderland. We dragen bij aan de verdere ontwikkeling en uitvoering van dit plan, maar benadrukken tegelijkertijd dat de Veluwe behoefte heeft aan een evenwichtige ruimtelijke zoneringsplan op landschapsschaal die

De natuur als kloppend hart van de Veluwe

verder gaat dan zonering van alleen dagrecreatie en recreatief medegebruik in de natuur en vragen ons hardop af of de Veluwe niet te toegankelijk en bereikbaar is geworden en of het aantal bezoekers in de kwetsbare delen van de Veluwe niet naar beneden moet.

3.7 Veluwekernen verkeersluw

Het verkeersaanbod op provinciale en gemeentelijke wegen die door de Veluwse natuur snijden neemt toe. Deze provinciale en gemeentelijke wegen de toenemende mobiliteit verkeersdrukte op en rond de Veluwe versnipperen de natuur voor mens en dier. Dit resulteert in stikstofdepositie op kwetsbare habitattypes, afname verkeersveiligheid voor mens en dier, lokale leefbaarheid, geluidshinder op omliggende stiltegebieden, verkeersveiligheid en het functioneren van het provinciale en gemeentelijke wegennet. Momenteel is er helaas nog geen inzicht in de stikstofdepositie van (afzonderlijke) wegen of wegvakken op de Veluwe ener wordt ook niet aan gewerkt om dat inzicht te verkrijgen. SBVL heeft behoefte aan meer inzicht in de situatie en wil bijdragen aan onderzoek, zodat beoordeeld kan worden of besluitvorming nodig is om de situatie te verbeteren. De situatie en verkeersonderzoek wat wij uitvoeren met St. Vierhouten Natuurbestemming rondom de Gortelseweg dient daarbij daarbij als voorbeeld voor vergelijkbare wegen op de Veluwe. We bekijken kritisch waar een autoverbinding noodzakelijk is en geven vooral voorrang

aan natuur, en natuurgerichte recreatie. We streven naar een projectplan voor integraal wegenbeleid op de Veluwe en streven naar het verkeersluw maken van een aantal cruciale 'binnenwegen'. Daarmee maken we de Veluwe robuuster, verminderen we de ruimtelijke versnippering en vergroten de kwaliteit van de leefgebieden voor grote zoogdieren. Ook versterkt het de belevingswaarden voor de bewoner en bezoeker.

3.8 Duurzaam toerisme

De Veluwe mikt op de grote massa van recreanten. Het gebied kent rond de 500 vakantieparken. Dit is gelijk aan bijvoorbeeld heel Zwitserland en het ruimtelijk beslag is aanzienlijk. Vakantieparken liggen vaak in of tegen de Veluwse natuur. Niet voor niks: de gast komt voor de Veluwe. Door de grote aantrekkingskracht van de Veluwe worden er nog altijd nieuwe hotels ontwikkeld en breiden recreatieve parken op bepaalde plekken uit. Dit kan op sommige plekken bedreigingen opleveren voor natuur, leefmilieu en landschap.

Om van duurzaam toerisme te kunnen gaan spreken voor de Veluwe moet het aantal bezoekers en hoeveelheid recreatieve bedrijven en attracties en activiteiten ter discussie worden gesteld en mogelijk worden bijgesteld om de verslechtering van natuurkwaliteit te stoppen. Omdat er geen ruimtelijk zoneringsmodel is voor verblijfsrecreatie, zijn er nu bungalowparken, hotels, campings en attracties die diep in

De natuur als kloppend hart van de Veluwe

natuurkernzones liggen en groot van schaal zijn. Soms staan ze zelfs volledig los van de eigenheid van de Veluwe en brengen wegen naar en hekken rond sommige van deze accommodaties versnippering met zich mee. Sommige bestaande terreinen liggen vanuit de zoneringsoptiek op ongunstige locaties.

De recreatieondernemers krijgen de ruimte, maar dit moet duidelijk wel in goede verhouding tot de flora en fauna staan en afgestemd op de instandhoudingsdoelen van het gebied. Een principieel criteria voor ons is dat het toerisme op en rond de Veluwe 'een verantwoordelijke vorm van reizen en verblijven is die het milieu geen schade toebrengt maar ook door juiste voorlichting bijdraagt aan bewustwording van de bijzondere waarden van het gebied'.

Op de Veluwe liggen ons inziens vooral aan de Veluwerand meer kansen om te ondernemen. Dieper in de kernen van de Veluwe en rond meer kwetsbare natuur zien we graag schaalverkleining en krimp ontstaan. Uiteraard zullen we de recreatieve kansen die er liggen benutten. Bredere activiteiten en combinatie van functies zoals dagrecreatie, verblijfsrecreatie, bosbouw en natuurbeheer zullen in samenhang een plek moeten krijgen.

Wij willen duurzaam toerisme en ecotoerisme gestalte geven. Geen vormen die door de markt lijken op 'gewoon toerisme' maar vormen die bijdragen aan het behoud van de Veluwe. Het

geld dat toeristen betalen zou voor een deel weer terug moeten kunnen vloeien in de bescherming, bewustwording en beleving van het gebied.

4. Missie & Visie

4.1 Missie

Onze missie is om andere natuur te creëren op de Veluwe voor onze achterkleinkinderen. Dit vergt lef in keuzes over ruimtelijke ordening, recreatie, natuurbeheer, toerisme, ondernemen en het beheersen van de drukte. Wij streven naar een gecoördineerde samenwerking en beleid met betrekking tot bescherming en het beheer van de Veluwe als één totaalgebied van Nationale betekenis in natuurlijk, cultureel en recreatief opzicht met als hoofddoel de strikte bescherming van natuur- en landschap met behoud en ontwikkeling van kernkwaliteiten.

4.2 Visie

De stichting is een onafhankelijke natuur- en milieuorganisatie voor de Veluwe en zet zich enerzijds in voor eenduidige bescherming en herstel van natuur en landschap en anderzijds voor een betere balans tussen menselijk gebruik en natuurbescherming. Wij zijn niet gebonden aan bestaande opvattingen en beleidsuitgangspunten en geïnspireerd door het unieke karakter van Nederlands grootste Natura-2000 gebied en Nationaal Landschap op land met een grote maatschappelijke betekenis en van internationaal formaat. Wij spreken voor de Veluwe als geheel en vergroten het besef dat één aaneengesloten Veluwe veel meer te bieden heeft aan mens en dier dan de som van onsamenhangende brokken. We

streven naar een goede afstemming tussen duurzaam gebruik en een optimale bescherming en consensus tussen de verschillende stakeholders. Wij dragen bij aan een succesvolle aanpak van een robuustere en grenzeloze Veluwe met grotere meer samenhangende arealen van natuurgebieden en landschappen die met elkaar en hun omgeving verbonden zijn. Wij zien een mogelijkheid een groot gebied beheer en ontwikkeling te bieden die doelbewust gericht zijn op de totaliteit van de Veluwe als minder gefragmenteerd geheel.

Het specifieke van de Veluwe is dat we spreken over het grootste nog bestaande droge natuurgebied van Nederland, rijk aan flora en fauna, maar waar het verstedelijkingsproces, grootschalige recreatie, drukte en mobiliteit in een steeds dichter bevolkt land verder doordringen. Het is nu nog mogelijk dit unieke gebied te beschermen tegen verdere aantastingen maar dan dient de huidige aanpak tegen het licht te worden gehouden.

Daarom denken wij te moeten starten met een analyse naar de effectiviteit van het huidige beschermingsniveau en verkennen we de mogelijkheden voor een bijzondere status die kansen biedt voor een nieuwe verhouding tussen economie en ecologie. We stimuleren goed natuurbeheer en weren ongewenste ontwikkelingen in het gebied die afbreuk doen aan de ruimtelijke kernkwaliteiten van de Veluwe.

De natuur als kloppend hart van de Veluwe

Wij geloven dat de identiteit van de Veluwe als grote natuureenheid meer integraal gepresenteerd kan worden aan bezoekers vergelijkbaar met Nationale Parken in Europa. Daarom denken wij te kunnen bijdragen in de bestuurlijke, organisatorische, publiek private samenwerking tussen natuurorganisaties, overheden, maatschappelijke organisaties, brancheorganisaties, ontwikkelaars, inwoners en ondernemers om daadkrachtiger te worden in het beschermen van de Veluwe. Waar economische activiteiten en ecosysteemdiensten zoals bosbouw, landbouw, woningbouw natuurrecreatie en natuurtoerisme geen schade brengen aan het natuurlijk kapitaal en bijdragen aan een duurzaam gebruik van het ecosysteem. Waar het bijzondere karakter van ons grootste natuurgebied op land voorop staat!

Wij denken dat de Veluwe een te groot multifunctioneel karakter heeft binnen het huidige milieu-, ruimtelijke ordening-, natuur- en landschapsbeleid waardoor het teveel moet leveren en te weinig meer kan teruggeven. Verschillende economische en ecologische gebruiksfuncties en/of ecosysteemdiensten moeten gelijktijdig over het hele gebied verspreid gerealiseerd worden waardoor de hoofdfuncties vervagen. Het grondgebruik, beheer en activiteiten binnen het Centraal Veluws Natuurmassief en in de periferie daaromheen zijn zo divers te noemen dat er voor een significant deel van dit natuurmassief bescherming van natuur- en landschap niet strikt

genoeg lijkt te zijn. Natuurlijke en ruimtelijke kernkwaliteiten verslechteren omdat een planologische kernbeslissing voor het totale gebied als geheel is uitgebleven.

Het benaderen en inrichten van een aaneengesloten gebied brengt de Veluwe terug naar de essentie. Een stapsgewijze totstandkoming van één groot robuust aaneengesloten natuurgebied met hoogwaardige natuurkernen en een duidelijk ruimtelijk geheel met een ruimtelijk zoneringsmodel. Daarbinnen is ruimte voor grootschalige natuurlijke processen, waar natuurwaarden primair zijn en waar de mens in de Veluwse natuur de rol van een gast heeft die zich bescheiden opstelt. Iedereen op de juiste plaats op de Veluwe. Het ritme – de hartslag – van de natuur bepaalt de maatregelen van de economie en recreatie.

5. Strategische Thema's

5.1 Veluwe aaneen

Samenwerken aan meer aaneengesloten, robuustere en meer grenzeloze Veluwe zonder limieten met behoud, herstel van kernkwaliteiten en een stem voor de Veluwe als geheel vanwege het gebrek aan eenheid.

De stichting streeft naar een gecoördineerd beleid voor het beheer van de Veluwe als eenheid, met als focus het samenwerken aan een aaneengesloten, robuuste en meer grenzeloze Veluwe zonder limieten. Bestuurlijke samenwerking, samenwerkingsstructuur en het herdefiniëren van de begrenzing van het gebied zijn belangrijk. De Veluwe is veel malen groter dan het gebied binnen een bepaalde gemeentegrens. Daarmee hebben de 21 Veluwse gemeenten een gedeelde verantwoordelijkheid met andere omliggende gemeenten, de Veluwe Alliantie en de provincie Gelderland. Ze draagt bij aan één groot, plan, programma en/of een convenant waarin het besef is dat de Veluwe als één geheel meer te bieden heeft aan mens en dier dan de som der delen en het beter is het gebied als één gebied te presenteren.

5.2 Duurzame bescherming

Verkenning nieuwe bijzondere status internationaal beschermd gebied naast Natura-2000 en Gelders Natuurnetwerk in samenhang met het ontwikkelen van een ruimtelijk zoneringsplan voor de Veluwe.

De Veluwe is een nationaal icoon. Bewustwording is nodig om mensen in beweging te krijgen en nog meer te doen realiseren wat een geweldig kostbaar bezit we op de Veluwe met elkaar hebben. In de populariteit van de streek schuilt een politieke kracht die nog krachtiger mag gaan worden.

Binnen de ruimtelijke dynamiek op en rond de Veluwe streven wij naar robuustheid. Wij willen een nieuw zoneringsmodel ruimtegebruik voor het totaalgebied waarbij een juiste balans wordt gevonden tussen het beschermen en het beleefbaar maken van deze unieke natuur. De grote maatschappelijke betekenis van de Veluwe moet daarbij met een bijzondere status bekrachtigd worden. Hierbij is de ruimtelijke dynamiek door verstedelijking, intensieve landbouw, mobiliteit en het grootschalig toerisme een stevige uitdaging. Samenwerking van de bos- en natuurbeheerders op en rond de Veluwe is cruciaal. Het creëren van draagvlak in de samenleving bij Rijk, Provincie, gemeenten, beheerders, recreatieorganisaties, ondernemers, natuur- en milieuorganisaties, bewonersgroepen en andere betrokken partijen is van groot belang.

5.3 Weelderige verwildering

De terugkomst van de wolf als vliegwielen voor meer grootschalige dynamische natuur met uitgestrekte meer ongerepte natuurkernen in de geest van Europese Nationale Parken.

Grote samenhangende meer ongerepte eenheden van robuustere natuur- en landschapsgebieden op en rond de Veluwe met een aantal stevige natuurkernen aanwijzen binnen het Centraal Veluws natuurmassief vormen de drijvende kracht voor meer dynamiek, waarbinnen het ongestoord laten verlopen van natuurlijke processen en natuurlijke bosontwikkeling centraal staan in lijn met Europese Nationale Parken. In deze grote rustige gebieden met minder versnipperd gebied, toenemende stilte en donkerte, brengen recreatieve concentratiepunten en recreatieve hoofdassen evenwicht tussen natuur, toerisme en mobiliteit. In een groter landschappelijk/cultuurhistorisch en ruimtelijk ensemble in de zones daaromheen is meer ruimte voor de mens en aandacht voor kwaliteit van landschap en cultuurhistorie. De beschermde natuur in het kader van de vogel- en habitatrictlijn vormen de basis voor het afbakenen en aanwijzen van deze natuurkern(en) omdat systeemherstel nodig is en zich uitstrekt voorbij de huidige afbakening van bijv. de gefragmenteerde aangewezen habitattypen. In deze zones gaan we uit van de EU-normering van 'strikt beschermde natuur' en zien dit als aanvullend

noodzakelijk gebiedsgerichte beleidsstrategie om de achteruitgang en verslechtering van de natuur te stoppen.

5.4 Veluwe en Veluweflank sterker verbonden

Via goed functionerende ecologische verbindingen naar IJsseldal, de Veluwerandmeren, de Nederrijn en de Gelderse Vallei maakt de Veluwe en Veluweflank.

Het versterken en herstellen van aanwezige natuur- en landschapswaarden en het cultureel erfgoed, maar ook het verbinden van de Veluwe via goed functionerende ecologische verbindingen naar IJsseldal, de Veluwerandmeren, de Nederrijn en de Gelderse Vallei maakt de Veluwe en Veluweflank sterker verbonden met haar omgeving en meer veerkrachtig. We streven als SBVL de robuuste ecologische verbindingen weer terug in het Veluwebeleid te krijgen. Dit zijn lange en brede zones tussen (potentiële) leefgebieden. Ze bestaan uit 'schakels' (migratiezones) en 'knopen' (tijdelijke verblijven). De (barrièrewerking van) infrastructuur, milieucondities, de landschappelijke identiteit, de cultuurhistorische identiteit, meer natuur bij de dorpskernen, duurzaam waterbeheer, goede ruimtelijke ordening en betere recreatiemogelijkheden spelen hierbij een rol. De Veluwe als groene long van Gelderland en zelfs Nederland vormt daarmee de ecologische hoofdstructuur van NatuurNetwerk Nederland.

5.5 Natuurgericht beleven

Behoud Veluwsch Landschap wil zich sterk profileren als belangenbehartiger van de recreant, die op de Veluwe wil genieten van natuur, landschap, rust, ruimte, leegte, openheid, stilte en/of donkerte met minder hekken, barrières en borden.

Dit is een groeiende groep, waaronder veel wandelaars en fietsers. Deze groep deelt ons belang en moet een belangrijke rol gaan spelen voor de bescherming van het gebied. Als mensen sterker verbonden zijn met natuur- en landschap hebben ze er meer waardering voor en ontstaat meer draagvlak voor bescherming ervan. Bijbrengen van begrip en kennis middels voorlichting en educatie over de Veluwse natuur brengt dat mensen er verstandig mee omgaan.

6. Perspectieven en doelstellingen

6.1 Inleiding

De 5 strategische thema's zijn vertaald in de stichting naar doelstellingen vanuit een verschillende perspectief, namelijk vanuit:

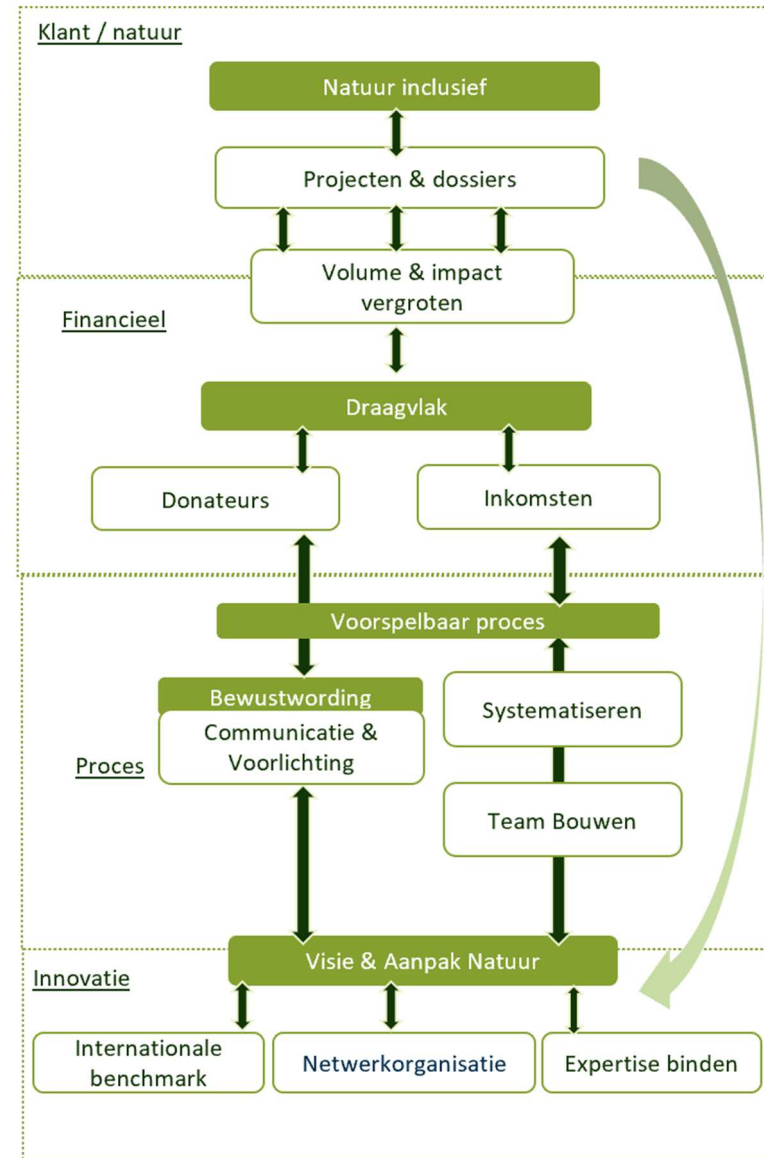
1. onze klant: de natuur van de Veluwe.
2. het financiële perspectief
3. de processen en
4. innovatie.

De verhoudingen tussen de doelstellingen zijn schematisch weergegeven in de afbeelding hiernaast.

6.2 Innovatie

Innovatie is de basis waarop de rest drijft. Een belangrijk resultaat van innovatie is het (continu) ontwikkelen van een visie en aanpak op de Veluwe natuur. Op het innovatieperspectief zijn er drie doelstellingen geformuleerd:

1. het doen van een internationale benchmark;
2. het opzetten en verder uitbouwen van een natuur netwerkorganisatie;
3. het binden van expertise in en aan de stichting.

6.3 Perspectief Proces

De stichting staat aan de basis van het inrichten van haar processen. Doelstellingen daarin zijn:

1. het opzetten van een interne organisatie van Behoud de Veluwe, het bouwen van een team;
2. het ontwikkelen van een communicatie strategie en -middelen;
3. het opzetten van een proces voor projecten en dossiers zodat het werk efficiënt kan worden uitgevoerd.

6.4 Financieel Perspectief

Het bestaansrecht van de stichting bestaat ook uit een financieel bestaansrecht. De doelstellingen zijn als volgt:

1. het vergaren van inkomsten;
2. het verkrijgen en behouden van donateurs & ambassadeurs.

De financiële verslaglegging staat vermeld op de website van de Stichting.

6.5 Natuur / Klant perspectief

De klant van de stichting is de natuur op de Veluwe en natuurinclusieve initiatieven. Vanuit dit perspectief is de doelstelling het vergroten van de volumes (financieel, projecten, dossiers en andere diensten om de impact te vergroten.

7. Diensten en werkzaamheden

De stichting is een kennis en adviespunt en is er voor de initiatieven die met behoud van natuurbelangen willen ontwikkelen. De diensten en werkzaamheden die zij uitvoert staan in dit hoofdstuk beschreven.

7.1 Voor wie zijn onze diensten?

Voor provincie, gemeenten, recreatiebedrijven, commerciële partijen, natuurorganisaties, lokale initiatieven etc.

7.2 Voorlichting & educatie

Voorlichting geven over de belangen van de natuur en wat wenselijk is om de natuur op de Veluwe te behouden. Er is een groot kennistekort en deze is veelal is het theoretisch.

7.3 Praktijkonderzoek

Niet altijd is duidelijk of wat er achter een bureau wordt bedacht, ook daadwerkelijk het gewenste effect heeft in de praktijk. De Stichting faciliteert praktijk onderzoek, adviseert en ondersteunt daarin.

7.4 Natuurtoets initiatieven of procedures

Initiatieven van gemeenten, commerciële partijen, ontwikkelaars, lokale natuurgroepen etc. leiden niet altijd tot het gewenste effect in de natuur of in de samenwerking met belangrijk partners. Het initiatief dat voorligt kan ter toetsing bij de stichting worden voorgelegd. Er worden daarin praktische handreikingen gegeven. Dit voorkomt verrassingen en ongewenste effecten in de uitvoering van het initiatief.

7.5 Projectdossiers en samen optrekken in projecten

De stichting heeft een aantal projectdossiers waarin zij actief is en soms ook samen optrekt met andere partijen. Dit zijn projecten zoals de afwaardering Gortelseweg, het voorkomen van uitbreiding in natura2000 gebied van de Beeldentuin Garderen en het terugbrengen naar de natuur van het terrein van de voormalige golfbaan Edda Huzzid. De actuele projecten en de beschrijving daarvan, staan op de website: <https://behoudveluwschlandschap.nl/projecten/>

7.6 Juridische Procedures

Het primaire doel is altijd in gesprek en samenwerking met de betrokken partijen en belanghebbenden. Juridische procedures worden slechts gevoerd als sluitstuk. Het streven is om naar de voorkant van initiatieven te betrokken te zijn. Dat doen we door de andere diensten. Soms zijn uitspraken van een rechter belangrijk om een goede belangenafweging te krijgen.